כיון דליתא לה כתובה · לאם לית לה מזוני לבת דהא תגאי כתובה הוא: **בת אלוסה** · הבא על אלוסתו וילדה לו ומת ולו בנים יש לה מזונות מנכסיו או לא: **כיון דליתא לה כתובה** · כגון שכתב לה מן האירוסין לי נמי רבנן תקון נמי לאלוסה: **או דלמא כיון דלא תקון רבנן** · למכתב עד שעת כשולין תגאי כתובה נמי מקמי הכי לא חייל: **בת אנוסה** · אם את הנערה ונפתה אחרי כן כדכתיב "ולו תהיה לאשה" וילדה לו בת ומת יש לה מזונות מן האמצע או לא: **יש לה כתובה** · מנכסיו: **מנה** · אם מת ואע"ג שכבר נתן כסף קנסה לאביה: **יצא כסף קנסה בכתובתה** · ואין לה כתובה: **מאי** · מזונות הבת שהן תגאי כתובה פקעי בהכי או לא מי אמרינן כיון דליתא לה כו': **או דלמא כתובה היינו טעמא** · דלא תקון לה רבנן משום דכל כתובת אשה משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תקנוה: **ופא לא מצי מפיק** · דכתיב "לא יוכל לשלחה", כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקון דליכא למיחש לית לה לבעל אחר תגאי כתובה דלאו משום שלא תהא קלה לאיתקוני אית לה: **בביתי ולא בביקתי** · אם יש לו בית כופין את הוורסין לתת לה מדור לפי כבודה ואין יכולין לומר לה "לכי לבית אביך ואבא זנין אוקר שם" אבל אין לו בית אלא ביקתא בעלמא לריך לר וקנין ולשון ביקתא בי עקתא (שבת דף עז:) יכולין לומר לכי מאלגנו דלית תהא יתבא בביתי כתב לך ולא בביקתי: **אבל מזוני אין לה** · בבית אביה מנכסיו ולא אמרינן כיון דלא קרינן בה "ואת תהא יתבא בביתי" לא קרינן בה ומתוצא מנכסי' **ובר יוקר** "בביתי" יתירא דרשי דתקון למכתב בביתי תרי זימני "ואת תהא יתבא בביתי כל ימי מיגר אלמלותיך **בביתי**": **[וגתפייסה** · הו לא קרינן בה "מיגר אלמלותיך"]: **הא לא נתפייסה יש לה** · בתמיה ואפילו אין העבכה ממנת כבוד בעלה אלא שלא היה תובעה הגון לה: **ביאלה ופירכסה** · גלית דעתה דלא מחמת כבוד בעלה מעבכת ליכא: **עשתה כתובתה לפותיה** · קלקע המיוחדת לכתובתה עשתה אפותיקי לבעל חוב אלה: **סני אין** · לפי שהן גיבוי כתובה, אבל תביעה לא: **פרווהא** · כרכים הסמוכים לה: **מחוזא** · מפרווהי בבל: **דפני קבא דנהרדעא** · כל מקום שמודדין תבואה במדת קב נהרדעא: **שמין מה שעליה** · כשמגבין לה בית דין כתובתה שמין בגדיה בפרעון כתובה: **בלקיט** · שכיר אגר בבית בעל הבית ונקח לו בעל הבית בגדים, כשיוצא ממנו אם אותן בגדים בשכרו לשמואל **וכב** אמר אין שמין: **וכן בלקיט** · לרב שמין ולשמואל אין שמין: **ומנה בה** · רב סימנא במילתיה: **יתמא ואלמנה שלח ופוק** · הפקט בגדיהן ולא: **דתנן במתניתין** · בהך דערכין: **אחד המקדיש נכסיו כו'** · **ואחד המערין עצמו** · והגזבר בא למשכנו על ערכו הקלוב בפרשה אין לו לגזבר לא בכסות אשתו כו': **לשמן** · בגדים שלבע לבם אשתו ולבם בניו ואע"פ שלא לבשום עדיין אלמנת בגדיה שלה כשמואל: **לכאורה כשמואל ריבעא** · פתאום מרולת משמעות המשנה כשמואל אבל כי מעיינת בה לא מסייעת לשמואל דהא קנויה קיימת ולאיכה מביאו ואלעגה דהכי מקני לה שיהו שלה כל זמן שהיא אתתיה: **הסוה דאמר לזו** · לוחת שכיב מרע: **נדוניא לבדה** · קלובים היו תכשיטי הבעות כך וכך לבושים: **פורנא ליתמי** · הריוח ליהומים ולא אמרינן מיהיב לה דמי הגדוניא כיום הגוולה: ארבע

בת אלוסה מהו · תימה דאלוסה גופה תיבעי: **בביתי** ולא בביקתי · כשאין להן כי אם ביקתי היא מפסדת דלכולי עלמא יכולין לגרשה ובים להם בתים טובים היא מרוחת בהאי ליתמא דביתי שמתמשת במדור כדרך שמתמשת בחיי בעלה כדאמרינן בהכוטלת (נקמן דף קג.) ואין להחליף לה לגרוע ממנו לו שמא לאיכא לכיולא בו: **ליית** הלכתא ככל הני שמעתתא· [אלולהו קמ"ל בר מתבעה ליגמא דהכוטלת עדיפא דאי ככל הני דוקא וקאי כמי אתבעה ליגמא מ"מ כקאיא דשמואל דשמואל לרב ענן דאמר לעיל לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל כו' וכה"ג איכא בפרק קמא (שבת דף קמ.) ליתי הלכתא· ככל הני שמעתתא דאלו דוקא· **ושמואל** אמר הלכה כאנשי גליל · פר"ח ובמקום שאין מנהג יעבו כשמואל דהלכתא כוותיה והא דבעי בסמוך עד היכן נהרדעא לאו מקום דאין הלכה כשמואל אלא מקום דאתר בכל הגוג כרב והא דקאמר מהכא דאלמנה נמי מיהא דלמנה (נקמן לה:) סס *לפרש בע"ה: ארבע

בביקתי אבל מזוני אית לה? אמר בר רב אשי· אמר אפילו מזוני נמי לית לה, ולית הלכתא כמר בר רב אשי· אמר רב נחמן אמר שמואל תבעה להנשא ונתפייסה אין לה מזונות, הא לא נתפייסה יש לה מזונות? אמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל· אמרה-מחמת פלוני בעלי· יש לה מזונות, "מחמת בני אדם שאינן מהוגגיי לה" אין לה מזונות. אמר רב חסדא זונתה אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה ופירכסה אין לה מזונות מאן דאמר זונתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן דאמר כיחלה ופירכסה אבל זונתה אית לה, מאי טעמא? יצר אנסה, ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא *דאמר רב יהודה אמר שמואל *הרובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות, ולא והתניא *מכרה כתובתה ומשכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני אין אבל תובעת לא: הני בין בבית דין בין שלא בבית דין, תובעת בבית דין אין, שלא בב"ד לא: וכך היו אנשי ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה כאנשי יהודה ושמואל אמר הלכה כאנשי גליל, בבל וכל פרווהא נהוג כרב, נהרדעא וכל פרווהא נהוג כשמואל, ההיא בת מחוזא דהות נסיבא לנהרדעא אתו לקמיה דרב נחמן שמעה לקלה דבת מחוזא היא, אמר להו בבל וכל פרווהא נהוג כרב, אמרו ליה והא לנהרדעא נסיבא? אמר להו אי הכי נהרדעא וכל פרווהא נהוג כשמואל, ועד היכא נהרדעא? עד היכא דסני קבא דנהרדעא/ איתמר אלמנה רב אמר שמין מה שעליה ושמואל אמר אין שמין מה שעליה אמר רב חייא בר אבין וחילקיה בלקיט, רב כהנא מתני "וכן בלקיט" ומנח בה סימנא "יתמא וארמלתא שלח ופוק" אמר רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה דשמואל, הלכתא כוותיה דרב, דתנן *אחד המקדיש נכסיו ואחד המערין את עצמו אין לו: לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו, ולא בצבע שצבע לשמן, ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן אמר ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר דתנן מתניתין כוותיה דשמואל אמאי הלכתא כוותיה דרב? אמר ליה *לכאורה כשמואל ריבעינא בה הלכתא כוותיה דרב, מאי טעמא? כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה, אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה: בלהא דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי, הוה קא ממטי להו לבי דינא, אמרי זילא לן מילתא דתיזלי הכי, אזלא לבישתינהו ואיכסתינהו לכוליה מנא, אתו לקמיה דרבינא אמר להו הלכתא כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה הוא דאמר להו "נדוניא לברתי" זל נדוניא, ד' אידי בר אבין פורנא ליתמי הוא דאמר להו ארבע

שלח ופוק · לקיט: **דתנן במתניתין** · בהך דערכין: **אחד המקדיש נכסיו כו'** · **ואחד המערין עצמו** · והגזבר בא למשכנו על ערכו הקלוב בפרשה אין לו לגזבר לא בכסות אשתו כו': **לשמן** · בגדים שלבע לבם אשתו ולבם בניו ואע"פ שלא לבשום עדיין אלמנת בגדיה שלה כשמואל: **לכאורה כשמואל ריבעינא** · פתאום מרולת משמעות המשנה כשמואל אבל כי מעיינת בה לא מסייעת לשמואל דהא קנויה קיימת ולאיכה מביאו ואלעגה דהכי מקני לה שיהו שלה כל זמן שהיא אתתיה: **הסוה דאמר לזו** · לוחת שכיב מרע: **נדוניא לבדה** · קלובים היו תכשיטי הבעות כך וכך לבושים: **פורנא ליתמי** · הריוח ליהומים ולא אמרינן מיהיב לה דמי הגדוניא כיום הגוולה: ארבע

תוספות רי"ד

כיון דל"ל לשני' כתובה פי' כדתנן בפ' אלמנה ניוונית (דף ק' ע"ב) השני' והאיילונית אין לה כתובה וא"ל מזונות ושמעא מפורש בפ' ר"מ משום דאיהי מרגלא ליה וקנסוה רבנן הלכך תנאי כתובה נמי אין לה דבנין נוקבין. א"ר אמא דעבדא איסורא קנסוה רבנן אבל איהי דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן תיקו: בעי רבא בת אלוסה · פי' מן האחים הטורה אחום הבא על ארוסתו והולד ממנה בת והיל לי בנים מאישה אחרת ופת האחים ל"ל מזונות · פי' מן האחים בנכסי האב או לא כיון דאית לה לארוסה כתובה · פי' היינו מו"מ מן האירוסין כדאמרינן לקמן בשלהי הכותב תנאי כתובה נמי כגון מזוני דבנן נוקבן אית לה א"ד כיון דלא תקנו רבנן למכתב כתובה עד שעת נשואין ומקמי הכי לא הוילא לית לה נמי תנאי כתובה באירוסין תיקו. וההא נמי מוכח דאית כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דאי בדכתב לה מאי קמבעי לרבי אי דכתב לה תנאי דבנן נוקבן יש לה ואי דלא כתב לה תנאי דבנן נוקבין מנה מאתים כתב לה ששאבא דכתובה אית לה תנאי דבנן נוקבן ל"ל ואמאי קמבעיא להו א"ל הכי סבר אע"ג דלא כתב לה כתובתה אית לה מנה ומאתים ום"ל בעי אי אית לה נמי תנאי דב"נ אי לא וה"נ איכא למבעי על ארוסה נופא אי מתנא לאחר מיתת הבעל מנכסיו אי לא ופנים אחר להן · ובפ' האישה בקידושין מוכיח בפירוש שיש כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דתנן התם [היא אומרת] קידשתני והוא אומר לא קדשתיך היא אומרת בקרוביו והוא מוחר בקרוביותיה

נוסח אלמנה מקבלת מזונות מנכסי בעלה כל זמן שהיא מתנהגת מנהג בעלה

נוסח מה' רב ושמואל אין לפסוק כאנשי יהודה הנוסח הבאמור (רב-בבל-אנשי יהודה-דרך טיבלו) (שמואל-נהרדעא-אנשי גליל-כל ישראל...)

נוסח מה' רב ושמואל אם שמין בגדיה שלה כתלה מתעלות כתובתה על בעלה

מהרנ"ך

סידרה על מדות והמשולם לפה ריוח וחיסרון עקוד הראשונים

אבב מיי' פי"ע מהל' אישות הלכ' יד טוש"ע אה"ע סי' סט סעיף ה:

קבב ד מיי' פי"ח שם הלכה ח סמג לאוין פח ועשין מח טוש"ע שם סימן נג סעיף ה:

קבד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

קבה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

קבו ח מיי' פט"ו שם הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע שם סי' נט סעיף ח:

קבז י מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה יד סמג עשין קלא:

[ועי' תוס' שבת כד:ד"ה ולים וכו' וכן הרמ"ם דהכתו סי' ל כתב לאיסו זו]

קבח כ ל מיי' פי"ח מהל' זכיה הלכה כב סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף טו:

[ד"ה ניזונות תנן]

נוסח

את ארוסה ומזונות

נוסח

את ארוסה ומזונות

[נעיל נעי]

[שם וש"נ]

לקמן קג.

גיטין לה. [ערכין כב.]

לקמן לז:

* דף מחר ר' נחמן: אנשי ירושלים ובבל: "כל ישראל אחאלותיך" אנשי יהודה: "עד שיגיעו היורדי לימן לך כתיבתיך"

כ"ק קב: ערכין כד.

[בעמוד ערך כאר פי' כשאתה פותח קודם שתעיין בה העלה על דעתך שהיא כשמואל ולכתובה לשון מלמדי הוא]

ואמרינן התם אם נתן גם מעצמו כופין אותו ליתן כתובה ואי בדכתב לה תיפוק ליה דהא כתב לה ותו האיך יכול לכפור ולומר לא קדשתיך א"ו בדלא כתב לה: בעי רבא בת אנוסה. פי' אנס את הנערה ונשאה אח"כ כדכתיב ולו תהיה לאשה הבלידה לו בת ומת ל"ל מזונות מן האחין מנכסיו או לא מזונות הבת שהן תנאי כתובה מיפקע בהכי או לא מי אמרינן כיון דל"ל כתובה ת"כ נמי ל"ל א"ד כתובה היינו טעמא דלא תקנו לה רבנן דכל כתובת אשה הוא משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והאי לא מצי מפיק לה כדכתיב לא יוכל לשלחה כל ימיו והשתא כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקנו רבנן דליכא למיחש לה אבל שאר ת"כ דלא משום להוציאה איתקון אית לה תיקו: **מתני** · אם תהא יתבא בביתי ומיתונא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותיך חייב מפני שהוא תנאי ב"ד · פי' מיגר אלמנותיך חייב מפני שהוא תנאי ב"ד · פי' מיגר משך או מיגר לשון דירה וכך היו אנשי ירושלים כותבין אנשי גליל הי' כותבין כאנשי ירושלים וביהודה היו כותבין עד שיראו היתומים נותנים לה כתובתה ופוטרים אותה: תני ר"י בביתי ולא בביקתי · פי' דוקא אם הנית בית גדול שראוי לה ולהם הן חייבים לתת לה מדור ואין יכולים לומר לה לכי לבית אביך ואבא זנין אוקר שם · אבל אם הנית מדור צר ורחוק אין חייבים לתת לה מדור ואין יכולים לומר לה לכי לבית אביך ואבא זנין אוקר שם · אבל אם הנית מדור צר ורחוק אין חייבים לתת לה מדור ואין יכולים לומר לה לכי לבית אביה מנכסיו ול"א כיון דלא קרינן ביה בביתי לא קרינא ביה נמי ומתוני מנכסי: סר בר"א אמר אפילו מזוני נמי ל"ל · פי' כיון דבטל התנאי דמרור בטל נמי תנאי כתובה ל"ל · פי' כיון דבטל התנאי דמרור בטל נמי תנאי כתובה ל"ל · פי' כיון דלא קרינן ביה בביתי לא קרינא ביה נמי ומתוני מנכסי: סר בר"א אמר אפילו מזוני נמי